

Hoa Lan và Quốc Lan Singapore

Ngày nay khá nhiều nước trên thế giới, đã chọn một giống hoa để tượng trưng cho quốc gia của mình như:

- Tổng thống Ronald Reagan chọn hoa hồng (Rose) làm quốc hoa cho Hoa Kỳ vào năm 1986.
- Trung Hoa chọn hoa mơ (Prunus Mei) làm quốc hoa vào năm 1964.
- Người Nhật chọn hoa anh đào (Cherry blossom) nhưng hoàng gia Nhật lại chọn hoa cúc (Chrysanthemum) làm huy hiệu cho hoàng tộc.

Prunus mume
Hình: [Wikipedia](#)

Cherry blossom
Hình: [criminalbrief.com](#)

- Argentina chọn cây hoa Ceibo cũng có tên là Seibo hay Bucaré (*Erythrina crista-galli*).
- Tổng thống Ngô Đình Diệm đã chọn cây trúc làm quốc huy cho thời Đệ Nhất Cộng Hòa mang theo ý nghĩa “Tiết Trục Tâm Hư”.

Erythrina crista-galli
Hình: [travelblog.com](#)

Quốc huy VN Cộng Hòa
Hình: [luptravel.com](#)

Trong khi đó có nhiều quốc gia khác trên thế giới đã chọn hoa lan làm quốc hoa như:

- **Belize:** *Trichoglottis brachiata* mà người ta gọi là hoa lan đen (Black orchid) nhưng thực ra hoa lan này chỉ có màu đỏ sậm, nở hoa vào mùa Xuân.
- **Brazil:** *Cattleya labiata* nở hoa vào mùa Xuân, xin xem chi tiết trong bài "[Cattleya labiata, Cây Lan Năm Cũ](#)".

Trichoglottis brachiata

Hình: Orchid Board

Cattleya labiata

Hình: Orchid Studium

- **Colombia:** *Cattleya trianae* hay "Christmas orchid", một giống lan hoa màu trắng hồng, lưỡi tím tuyệt đẹp nở hoa vào mùa Đông.
- **Costa Rica:** *Cattleya skinneri*, cây lan màu tím hồng rất dễ nhầm lẫn với *Cat. bowringiana*, chỉ khác là lan *Cat. skinneri* nở hoa vào mùa Xuân, còn *Cat. bowringiana* nở hoa vào mùa Thu.

Cattleya trianae

Hình: pinecrestgardenguy.blogspot.com

Cattleya skinneri

Hình: Authentic Maya

- **Cayman Islands:** *Schomburgkia thomsoniana* hay tên mới *Mymecophylla thomsoniana* với cánh hoa màu vàng lưỡi có màu tím nở hoa vào mùa Xuân, Hạ.
- **Honduras:** *Rhyncholaelia*, hoa màu trắng xanh, lưỡi hoa có tua, rất thơm nở hoa vào mùa Hạ.

Schomburgkia thomsoniana
Hình: Blogs - salon.com

Rhyncholaelia
Hình: rvorchids.com

- **Panama:** *Peristeria elata*, hoa không mở rộng, nở vào tháng 7-8 rất thơm.
- **Singapore:** *Vanda Miss Joaquim*, hoa nở quanh năm và lâu tàn.

Peristeria elata
Hình: en.wikipedia.org

Vanda Miss Joaquim
Hình: merkleorchid.com

Trong phạm vi bài này, chúng tôi xin nói sơ qua về cây *Vanda Miss Joaquim*, các cây lan khác sẽ được trình bày vào một dịp khác.

Cây lan này được chọn làm quốc hoa của bán đảo Singapore vào ngày 15-4-1981 do một hội đồng gồm có các đại diện của Bộ Canh Nông như: Nha Công Viên và giải trí, Nha Du Lịch, Nha nghiên cứu và hội Hoa lan vùng Đông Nam Á Châu đã xem xét và lựa chọn trong số 40 cây hoa trong số đó có 30 cây lan bởi vì màu sắc đẹp đẽ, tính chất bền bỉ và có hoa quanh năm của cây *Vanda Miss Joaquim*.

Theo tờ *Gardeners Chronicle* tháng 6 năm 1893, Henry Ridley nói cây lan này do Agnes Joaquim đã lai giữa 2 cây: *Vanda Teres* của Miến Điện và cây *Vanda hookeriana* của Mã Lai, nhưng nhiều khoa học gia cho rằng đây là một cây lan lai giống tự nhiên.

Agnes sinh ra tại Singapore vào tháng 4 năm 1954 trong một gia đình làm nghề buôn bán kim cương và cô là người chị cả của 12 anh chị em. Cô và người em ruột Regina giống nhau như đúc cho nên nhiều người cứ tưởng là chị em song sinh. Căn nhà tại số 2 phố Narcis gần hải cảng Keppel có trồng nhiều khóm cây *Vanda hookeriana* mang về từ những hầm mỏ ở Perak và *Vanda teres* mang về từ Miến Điện. *Vanda teres* không có nhiều hoa như *Vanda hookeriana* nhưng cánh hoa đầy đặn và lâu bền cả tháng.

Vanda hookeriana

Hình: [pinterest.com](https://www.pinterest.com)

Vanda teres

Hình: [Bùi Xuân Đáng](#)

Vanda Miss Joaquim

Hình: [mountainsoftravelphoto.com](https://www.mountainsoftravelphoto.com)

Hình: [Personell unimaas.nl](https://www.personell.unimaas.nl)

Một hôm Agnes dạo chơi quanh vườn, cô thấy ở giữa khóm tre có một cây lan khác lạ, màu hoa rất đẹp và nở trái mùa với lan *Vanda teres*. Cô mang bông hoa này tới vườn Thảo Mộc Singapore và được biết đây là một giống lan mới lai giống giữa 2 cây *Vanda hookeriana* và *Vanda teres*. Đó là vào năm 1983 và cô Agnes Joaquim lúc này đã 39 tuổi. Sáu năm sau cô mang cây lan này đi triển lãm và đoạt giải nhất, nhưng chỉ vài tháng sau khi đoạt giải này cô đã qua đời, hưởng thọ 45 tuổi. Rất tiếc cô không được biết cây lan mang tên cô lan được nuôi trồng trên khắp thế giới, nhất là tại Hawaii và sau đó được chọn làm quốc hoa cho xứ sở cô đã sinh ra và lớn lên tại đó.

Vào năm 1920, người ta bắt đầu lai giống nhân tạo cây lan này, vì lúc đó còn hiếm cho nên giá lên tới 5\$ cho một khúc dài 20 cm và cây lan sinh sản mau lẹ nên tới năm 1931 nên chỉ còn 2\$ cho một khóm với 10 cây cao 4-5 feet (1.2-1.5 m) đang có hoa. Lan Vanda Miss Joaquim có thể ra tới 12 hoa, nhưng chỉ nở liên tiếp 3-4 hoa một lúc, hoa to 5-6 cm. Lan cần nhiều nắng, nóng, độ ẩm cao, nhiều phân bón và thoáng gió cho nên rất thích hợp trồng ở ngoài trời. Vì thân cây nhỏ và dài, lan cần có cột chống đỡ và cho rễ lan bám vào vì vậy nhiều nơi trồng thành từng luống hay hàng rào.

Ngày nay khi viếng thăm vườn Thảo mộc Singapore, du khách sẽ thấy những hàng cây Vanda Miss Joaquim tuyệt đẹp.

Hình: aboutorchids.com

Hình: Nguyễn Hưng Yên

3/2011
BÙI XUÂN ĐÁNG

*Viết theo các tài liệu trên Internet và
“A Joy Forever Vanda Miss Joaquim” của Teoh Eng Soon*